

RAZVITAK I UTJECAJ ČASOPISA »RIBARSTVO« NA PRIVREDNU I ZNANSTVENU GRANU RIBARSTVO

D. Habeković

Sažetak

U svojem razvitku časopis mijenja ime, formu, vlasnika, nakladnika, no stalno obrađuje problematiku slatkovodnog ribarstva. Razvitak privredne i znanstvene grane slatkovodnog ribarstva i razvitak časopisa reverzibilni je proces. O njegovu međusobnu utjecaju i detaljnijem sadržaju, te o daljnjim mogućnostima obostranog utjecaja govorit ćemo u ovom radu.

Časopis redovito izlazi od godine 1938., a posljednji je objavljeni svezak br. 4, volumena 56, listopad–prosinac godine 1998., Zagreb.

Ključne riječi: časopis »Ribarstvo«, 1938, redovito izlaženje, važnost za ribarstvo

ČASOPISI PRETHODNICI

Prvi časopisi u Hrvatskoj u kojima se obrađivala problematika riba, ribogojstva i ribarstva bili su:

VIESTNIK prvog obćega hrvatskog DRUŽTVA ZA GOJENJE LOVA I RIBARSTVA, Zagreb, 1892. — 1893. (sl. 1.) koji prelazi u LOVAČKO RIBARSKI VIESTNIK, Križevci i Zagreb 1894. — 1957. (sl. 2.). Do godine 1923. to je jedini ribarski časopis (Bojčić, 1993, 1996).

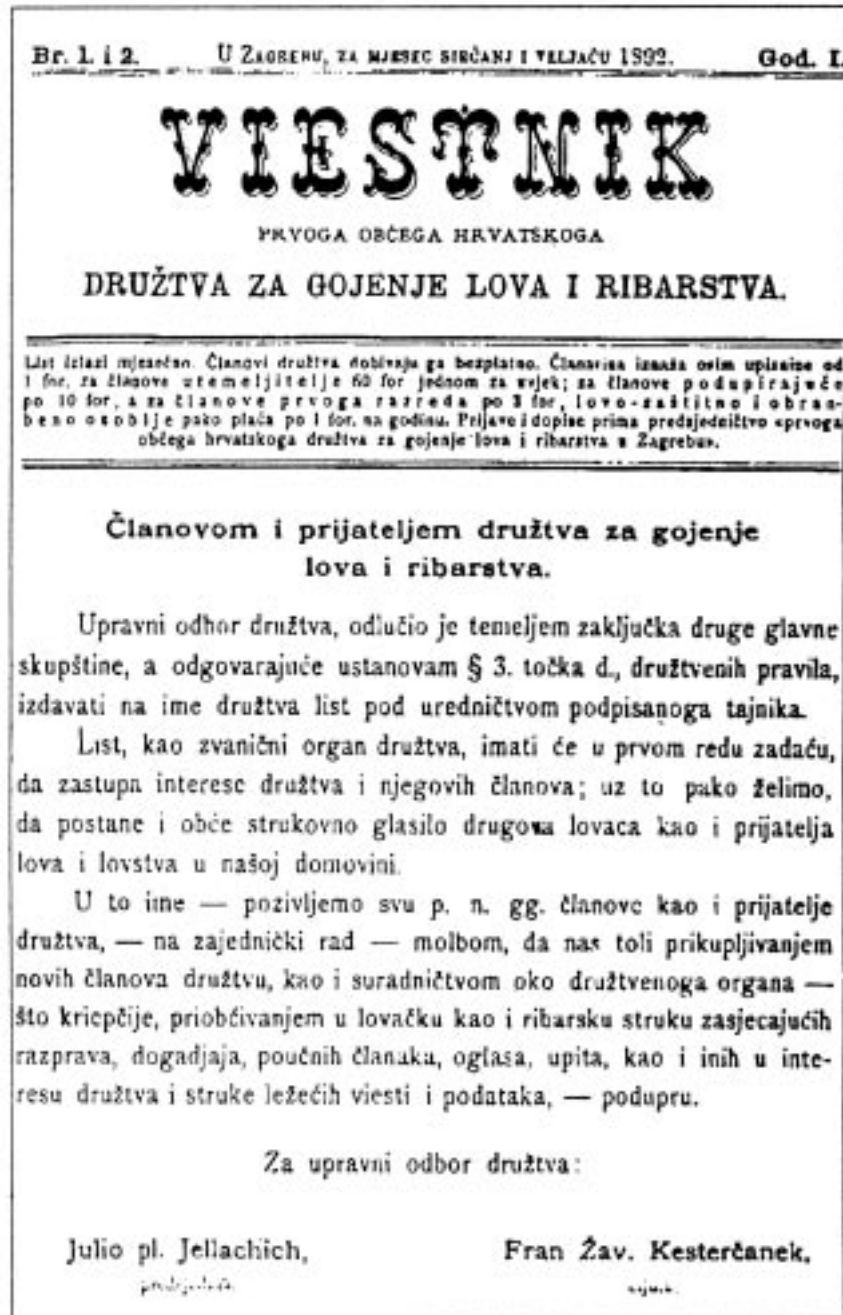
RIBARSKI VJESNIK, glasilo Zagrebačkog ribarskog društva, Zagreb 1923. — prelazi godine 1958. u RIBOLOV Zagreb, odnosno danas u ŠPORTSKI RIBOLOV, izd. Hrvatski športski ribolovni savez, Zagreb.

RIBARSTVO, Zagreb i Beograd, 1938. — 1940. (sl. 3.).

Dr. sc. Dobrila Habeković, znanstvena savjetnica, Agronomski fakultet, Zavod za ribarstvo, pčelarstvo i specijalnu zoologiju, Svetošimunska 25, 10000 Zagreb

Referat održan na II. nacionalnom znanstveno–stručnom savjetovanju »Slatkovodno ribarstvo Hrvatske na pragu novog tisućljeća«, Bizovac, 8.–9. travnja 1999.

Slika 1. Naslovna stranica »Viestnika« iz godine 1892.
Picture 1. Cover of the Viestnik magazine from 1892.

Slika 2. Bogato ilustrirana naslovna stranica »Lovačko ribarskog viestnika« iz godine 1897.

Picture 2. Cover of the Lovačko–ribarski viestnik with numerous illustrations from 1897.

Slika 3. Naslovna stranica »Ribarstva« iz godine 1938.

Picture 3. Cover of the Ribarstvo magazine from 1938.

RAZVITAK ČASOPISA RIBARSTVO

Časopis RIBARSTVO iz godine 1938. izravni je prethodnik današnjeg časopisa pod istim naslovom (Habeković, 1994.). To je stručni list za unapređenje svih grana slatkovodnog i morskog ribarstva. Časopis izdaje Ribarska književna zadruga s. o. j. u Zagrebu. Vrlo kratko vrijeme i samo nekoliko svezaka izašlo je u Beogradu. Prvi glavni urednik bio je Zdravko Taler. U redakcijskom su odboru bili prof. S. Stanković, dr. V. Mršić, dr. S. Mužinić, prof. J. Plančić, dr. T. Šoljan i Z. Taler.

Slika 4. Prva naslovna stranica »Ribarstva Jugoslavije« iz godine 1947. U njemu pišu: J. Plančić, K. Apostolski, M. Karafiat, J. Mitrović, Lj. Kostić, A. Munda, I. Babuder, Lj. Milatović

Picture 4. First cover of the Ribarstvo Jugoslavije magazine from 1947. The authors writing for it were: J. Plančić, K. Apostolski, M. Karafiat, J. Mitrović, Lj. Kostić, A. Munda, I. Babuder, Lj. Milatović

Isti stručnjaci iz područja slatkovodnog ribarstva, nakon rata, tj. godine 1946. ponovno pokreću časopis u Zagrebu, ali pod imenom RIBARSTVO JUGOSLAVIJE (sl. 4.). Prvi broj lista izašao je iz tiska 31. listopada 1946. (Livojević, 1965.). Časopis počinje godištem, odnosno volumenom I. Glavni i odgovorni urednik časopisa (ponovno je) Zdravko Taler, a izdaje ga Ministarstvo poljoprivrede NR Hrvatske i Poljoprivredni nakladni zavod Zagreb. S tim imenom izlazi 46 godina (do 1991.).

Pod novim naslovom RIBARSTVO u godini 1992. vratili smo se prvobitnom naslovu. Časopis je danas znanstveno i stručno glasilo za unapređenje svih grana ribarstva (slatkovodnog i morskog), ihtiologije i akvakulture (Habeković, 1991.).

U svojem razvitku ovaj časopis, osim toga što mijenja ime, mijenja i formu, vlasnika, nakladnika, oznaku ISSN, godišnju dinamiku izlaženja, no stalno prati suvremene načine u publiciranju znanstvenih i stručnih časopisa, te nastoji časopis podići na što višu razinu. Neki najbitniji podatci izneseni su u daljnjem tekstu, a na slikama 5.–8. prikazane su neke od naslovnih stranica ovitka.

Slika 5. Naslovna stranica »Ribarstva Jugoslavije« iz godine 1954. pokazuje motiv rijeke Une
Picture 5. Cover of the Ribarstvo Jugoslavije magazine from 1954, showing a motif from the Una river

Slika 6. Naslovna stranica »Ribarstva Jugoslavije« iz godine 1960. pokazuje ribolov na Opsenici (Gračac)
Picture 6. Cover of the Ribarstvo Jugoslavije magazine from 1960, showing fishing on the Opsenica river (Gračac)

Vlasnici i izdavači

1. Ribarska književna zadruga s. o. j. u Zagrebu; godine 1938.–1940.
2. Ministarstvo poljoprivrede NR Hrvatske, Poljoprivredni nakladni zavod; godine 1946.–1947.
3. Ministarstvo ribarstva NR Hrvatske; godine 1948.–1951.
4. Glavna uprava za ribarstvo, Zagreb; godine 1952.
5. Institut za slatkovodno ribarstvo Zagreb; godine 1953.–1957.
6. Stručno udruženje za unapređenje slatkovodnog ribarstva Jugoslavije; godine 1958.–1960.
7. Poslovno udruženje slatkovodnog ribarstva Jugoslavije. Kornat export-import Zagreb od 1961. do 1977., kada se reorganizira u Poslovnu zajednicu slatkovodnog ribarstva Jugoslavije, Zagreb, odnosno u Ribozajednicu Jugoslavije, Zagreb, kao Poslovnu zajednicu za razvoj, planiranje, posredovanje, propagandu i zastupanje slatkovodnog ribarstva Jugoslavije, Zagreb. Ova posljednja rasformirana je godine 1991.

Slika 7. Naslovna stranica »Ribarstva Jugoslavije« iz godine 1972.

Picture 7. Cover of the Ribarstvo Jugoslavije magazine from 1972

8. Ribozajednica d. o. o. za unutrašnju i vanjsku trgovinu i konzalting usluge Zagreb, od 1991. do danas.

Format

1946.–1949. god. C₄
1950.–1951. god. C₃
1951.–1991. god. A₄
1992.–1998. god. B₅

Godišnja dinamika izlazenja

1946. god., 3 sveska
1947.–1952. god., 12 svezaka
1953.–1991. god., 6 svezaka
1992.–1998. god., 4 sveska

Oznaka ISSN

Ribarstvo	1938.–1940.	ISSN 0350–4365
Ribarstvo Jugoslavije	1946.–1991.	ISSN 0350–9818
Ribarstvo	1992.–1998.	ISSN 1330–061X

Slika 8. Naslovna stranica »Ribarstva Jugoslavije« iz godine 1981. pokazuje mrežu punu ribe — izlova na ribnjačarstvima — iz doba visokih prinosa

Picture 8. Cover of the Ribarstvo Jugoslavije magazine from 1981, showing a full fishing net — catch on fish-farms — times of rich crops

Broj tiskanih svezaka i stranica

1946.–1991.	309 svezaka	6 840 stranica
1992.–1998.	28 svezaka	1 292 stranice
Ukupno:	337 svezaka	8 132 stranica

Oznaku CODEN RIBAEG časopis RIBARSTVO dobiva u godini 1992.

Pismo

Godine 1946. tiskan samo latinicom

Od 1947. do 1951. tiskan je u dva izdanja na latinici i ćirilici

Od 1952. do 1998. na latinici

Od godine 1984. provodi se kategorizacija radova i stručenje po UDK, a od 1994. obvezne su ključne riječi (Habeković i Bojčić, 1985.).

Slika 9. Nova naslovna stranica »Ribarstva Jugoslavije« iz godine 1992.

Picture 9. The new cover of the Ribarstvo Jugoslavije magazine from 1992

List je tiskan u 10 tiskara, a uređivalo ga je 7 glavnih urednika (2 urednika po 20 godina).

Danas se časopis referira u:

1. Aquatic Sciences and Fisheries Abstracts (ASFA);
2. Geo Abstracts — Ecological Abstracts;
3. Abstracts Journal (Referativnij žurnal)

Po svojem sadržaju nekad je časopis bio uključen u III. kategoriju. U Referalnom centru registriran je u Biotehničkoj oblasti, kategorije ZS, adresar u BS — sekcija A, te se obrađuje od godine 1981.

Danas pripada kategoriji primarnih znanstvenih časopisa.

Glavni i odgovorni urednici

– Zdravko Taler i dr. Slavko Mužinić, 1938. –1940.

Slika 10. Osnovni podatci o časopisu »Ribarstvo« iz godine 1998.

Picture 10. Basic data on the Ribarstvo magazine from 1998

- Zdravko Taler od godine 1946., 3 godine
- Đuro Eisen, 3 godine
- Dr. Ida Babuder-Mihajlović 4 godine
- Ing. Ivo Sabioncello, 3 godine
- Dr. Zlatko Livojević 20 godina (1958. do 1978. uredio je 120 svezaka)
- Dr. Dobrila Habeković od 1979. do danas

Tehnički urednici

- Ing. Ivo Sabioncello od 1958. do 1972.
- Ing. Cvjetan Bojčić od 1973. do 1991.
- Tomislav Salopek prof. od 1992. do danas

Uređivanje časopisa
Redakcijski odbori

1938.

Prof. dr. S. Stanković, predsjednik, dr. V. Mršić, dr. S. Mužinić, prof. J. Plančić, dr. T. Šoljan i Z. Taler

1946.

Prof. dr. S. Stanković, predsjednik, dr. Mršić, dr. S. Mužinić, prof. J. Plančić, dr. T. Šoljan i Z. Taler

1966.

Prof. dr. Ivo Tomašec, predsjednik, dipl. inž. Cvjetan Bojčić, dr. Krešimir Pažur, dr. Zlatko Livojević, dipl. inž. Ivo Sabioncello

1978.

Dipl. inž. Cvjetan Bojčić, predsjednik, mr. Ilija Bunjevac, dr. Dobrila Habeković, dr. Zlatko Livojević, prof. dr. Ivo Tomašec, dipl. inž. Mirko Turk

1992.

Izdavačko vijeće

Dr. Ljubica Debeljak, predsjednica, prof. Kiro Apostolski, prof. dr. Nikola Fijan, dipl. vet. Lovorka Jakopović, mr. Ljubiša Kajgana, prof. dr. Krešimir Pažur, prof. dr. Boris Ržaničanin, prof.dr. Avdo Sofradžija

Uredništvo

Dipl. inž. Mirko Turk, predsjednik, mr. Boris Antolić, dipl. inž. Cvjetan Bojčić, dr. Dobrila Habeković, dr. Zlatica Teskeredžić, prof. dr. Tomislav Treer, Teo Višnar, mr. Josip Vojta

1998.

Urednički odbor

Dr. sc. Zlatica Teskeredžić, predsjednica, Zagreb, dr. sc. Zdenek Adámek, Vodnany Czech Republic, inž. Cvjetan Bojčić, Zagreb, dr. sc. Josep Cerdà i Mulet, Palma de Malorca, Spain, dr. sc. Ljubica Debeljak, Zagreb, dr. sc. Dobrila Habeković, Zagreb Ružica Krčan, Zagreb, dr. sc. Ewen Mc Lean, Aalborg, Denmark, dr. sc. Anđelko Opačak, Osijek, prof. dr. sc. Krešimir Pažur, Zagreb, mr. sc. Andrija Ribar, Ogulin, dr. sc. Ossur Skarphéotinnsson, Reykjavik, Island, dr. sc. Douglas Tave, Coos bay, Oregon, USA, prof. dr. sc. Tomislav Treer, *zamjenik urednice* Zagreb, dipl. inž. Mirko Turk, Zagreb

Sudjelovanje autora u jednom radu vidi se u tablici 1.

Tablica 1. Broj autora u jednom radu
Table 1. Number of authors in one work

Časopis	Broj autora						
	1	2	3	4	5	6	7
Ribarstvo Jugoslavije do 1989.	58,9%	20,2%	14,9%	5,4%	0,6%	—	—
Ribarstvo 1992.–1998.	36,0%	15,1%	12,1%	22,1%	10,5%	2,3%	1,2%

Prije su u časopisu prevladavali samostalni radovi, a manje koautorstvo (41%) i do 5 autora (Habeković, 1989.).

U posljednje vrijeme prevladava koautorstvo (64%) uz sudjelovanje čak i do 7 autora, što je prikazano u tablici 1.

UTJECAJ ČASOPISA NA PRIVREDNU I ZNANSTVENU GRANU RIBARSTVO

Razvitak privredne grane slatkovodnog ribarstva i razvitak časopisa RIBARSTVO međusobno su povezani. U početcima intenzivniji razvoj ribogojstva u Hrvatskoj zabilježen je u stručnim i popularnim člancima ribarskih stručnjaka koji su pokušavali odgovoriti na pitanja koja su bila primjerena vremenu u kojem se živjelo i radilo.

U razdoblju obnove u člancima se daju smjernice za razvoj slatkovodnog ribarstva. Važnu ulogu ima Ribnjačarska centrala Hrvatske. Iznose se svi problemi u vezi s obnavljanjem u gojidbi riba i ribarstvom na otvorenim vodama. Piše se o zadrugarstvu, propisima, zakonima, udičarstvu.

Od godine 1952. ribarska se tematika proširuje i obrađuje u rubrikama: članci, športski ribolov, vijesti iz narodnih republika, bibliografija, zakonodavstvo i aktivnost stručnog udruženja.

Od godine 1960. pa sve do godine 1991. u člancima su bili sadržani znanstveni i stručni radovi, te razni praktični problemi iz ribarstva, koji se izdvajaju u posebnu rubriku. Nakon 1960. slijedi doba procvata ribarstva i znanstvenih te stručnih istraživanja u ribarstvu. Uvode se nove metode u tehnologiji uzgoja riba, što znatno utječe na povećanje ukupne proizvodnje na ribnjačarstvima. U to doba literatura iz slatkovodnog ribarstva bila je oskudna, pa je časopis bio jedina pristupačna literatura mladim kadrovima u ribarstvu. Njegovom pomoći odgojile su se generacije ribarskih stručnjaka i radnika. Oni su u njemu počeli objavljivati svoje radove i ostali su njegovi stalni suradnici. U to se doba javljaju i prvi magistri iz ribogojstva, a poslije doktori ribarstvenih znanosti, koji pišu u časopisu i na taj način znatno utječu na kvalitetu samog časopisa. Mnogi od njih i danas već kao priznati ribarski stručnjaci

objavljuju svoje radove u RIBARSTVU i prenose svoje dragocjeno znanje i umijeće na papir na uvid mladim generacijama.

Časopis je uvijek bio na vrlo visokoj razini. Objavljeni znanstveni i stručni radovi priznavali su se u napredovanju stručnjaka pri stjecanju znanstvenih zvanja. Objavljivao je izvorne znanstvene radove fundamentalnog i primijenjenog značenja te stručne radove. U rubrici »Iz ribarske prakse« objavljivao je i prikaze ribarskih stručnjaka iz vlastite prakse i proizvodnje, u kojima objelodanjuje uspjehe ribarske privrede. »Pregled stručnih knjiga i časopisa« stalna je rubrika već od godine 1957. u kojoj obavještava o dostignućima ribarstva u svijetu i u nas. Kao glasilo Ribozajednice u rubrici »Aktivnost stručnog udruženja« donosio je vijesti sa skupština, stručnih sekcija, planove razvoja, odnosno sve značajnije aktivnosti zajednice.

U to doba ima mnogo samostalnih radova, te radova s raznih znanstvenih i stručnih skupova. Znanstveno–stručni radovi objavljuju se na oko 63% sadržaja stranica (ostalo »Iz ribarske prakse«), a znanstveni radovi čine oko 47% sadržaja lista (po broju radova i stranica). Na godinu su prosječno objavljivana 22 rada. Časopis je prije isključivo financirala ribarska privreda.

Od godine 1992. časopis RIBARSTVO nastavlja svoj tijek izlaženja u korjenito promijenjenu obliku (slika 9. i 10.). To je visokovrijedan časopis koji se ubraja u primarne znanstvene časopise. To je sada list za unapređenje slatkovodnog i morskog ribarstva, ihtiologije, akvakulture, ekologije i drugih sadržaja vezanih uz ribarstvo. Radovi se tiskaju na hrvatskom i engleskom jeziku, uz sve veće sudjelovanje eminentnih autora iz inozemstva. Radovi se pišu pretežito u koautorstvu, što je i današnji sveobuhvatniji način rada, odnosno veća zastupljenost pojedinih specijaliziranih stručnjaka u rješavanju kompleksnijih problema (tablica 1).

Znanstveno–stručni radovi objavljuju se na oko 80% stranica časopisa. Ostalo je važna i korisna rubrika »Prilozi ribarstvenoj struci« koja donosi sve važne i aktualne informacije za ribarstvene stručnjake i ostale čitatelje našeg časopisa. Znanstveni radovi čine oko 60% sadržaja časopisa, a na godinu se objavi oko 13 znanstveno–stručnih radova.

Naš je časopis poznat i priznat u inozemstvu, kamo ga šaljemo u mnoge srodne zavode i institucije. Šaljemo ga i u razmjeni u mnoge europske zemlje i u Ameriku.

Citiran je u trima sekundarnim publikacijama, a citiraju ga i mnogi strani i domaći znanstveni i stručni djelatnici. Ovim načinom časopis se odužuje znanstvenoj djelatnosti.

U pripremnj je fazi, te gotovo u završnoj fazi kompletno objavljivanje sadržaja časopisa, pa čak i brojeva od godine 1992. na INTERNETU. Time je, uz afirmaciju i protok informacija, i bolja dostupnost sada brojnom čitateljstvu. Što će to značiti za suradnike u časopisu, govori samo za sebe.

Danas časopis sufinancira Ministarstvo znanosti i tehnologije, pojedini pretplatnici entuzijasti, Ribozajednica, te malobrojna pojedina ribarska po-

dužeća. Na žalost, ovaj put ribarska je privreda zakazala. Nadamo se boljim danima u proizvodnji u ribnjačatsvima i ribogojilištima obnovljenim pretplatama na časopis.

ZAKLJUČAK

Usporedo s razvojem proizvodne i znanstvene grane ribarstvo razvijao se i naš časopis RIBARSTVO. Od stručnog popularnog časopisa tiskanog na lošem papiru, velikog formata, a uvijek aktualnog i kvalitetnog sadržaja koji je pratio razvoj ribarske struke, prerastao je u časopis visoke kakvoće, cijenjen u inozemnim i domaćim ribarstvenim krugovima.

Svojim postankom i opstankom časopis je dao veliki prinos razvoju male specifične privredne grane ribarstvu, a isto tako njezinim ribarstvenim znanstvenicima.

Zašto da i dalje ne daje svoj doprinos?

Summary

DEVELOPMENT AND INFLUENCE OF THE PERIODICAL »RIBARSTVO« ON THE ECONOMIC AND SCIENTIFIC BRANCH OF FISH FARMING

D. Habeković*

In its development, the periodical has changed its name, its form, its owner and publisher, but it has been constantly dealing with the problems of freshwater fish farming. The development of the economic and scientific branch of freshwater fish farming and the development of the periodical are a reversible process. In this paper, the author will present their mutual influences and their contents in more detail and suggest further options for their mutual influence.

The periodical has been published in Zagreb regularly since 1938 and its last published issue is No. 4 of volume 56 for the trimester October–December 1998.

Key words: journal »Ribarstvo«, 1938, regular issue, fishery significance

* Dr. sc. Dobrila Habeković — glavna i odgovorna urednica časopisa »Ribarstvo«, Agronomski fakultet — Zavod za ribarstvo, pčelarstvo i specijalnu zoologiju, Zagreb, Svetošimunska 25

LITERATURA

- Bojčić, C. (1993):* Prvi ribarski časopis. *Ribarstvo*, 48, (4), 153–155.
- Bojčić, C. (1996):* Pabirci iz Lovačko–ribarskog vjesnika, *Ribarstvo*, 54, (2), 98–101.
- Habeković, D., Bojčić, C. (1985):* Razvoj časopisa »Ribarstvo Jugoslavije«. *Ribar. Jugosl.*, 40, (3), 66–68.
- Habeković, D. (1989):* Razvoj ihtioloških znanstvenih časopisa. 13. Savjetovanje o znan. i struč. publ. 139/23, Pula 20. –22. 11. 1989.
- Habeković, D. (1991):* Dragi čitatelji (uvodnik). *Ribar. Jugosl.*, 46, (3–6), 45–46.
- Habeković, D. (1994):* Cijenjenim čitateljima (uvodnik). *Ribarstvo* 52(49), (1), 1–2.
- Livojević, Z. (1965):* Dvadeseta godišnjica izlaženja našeg lista. *Ribar. Jugosl.* 20, (6), 113.
- Ribarski vjesnik, Zagreb, 1923. god.
- Ribarstvo, Zagreb–Beograd 1938. –1940. god.
- Ribarstvo Jugoslavije, Zagreb, 1946. –1991. god.
- Ribarstvo, Zagreb, 1992. –1998. god.

Primljeno 10. 7. 1999.
Prihvaćeno 20. 10. 1999.